

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

כלים
פרק ט'

ובטהור טהורים - דכיןן שהתנור מוקף צמיד
פתיל וניצול, גם הם ניצולים עמו, דבטילי לגבי
טפילה.

נמצאו במגופת החבית - מצדיה טמאים,
מכנגד פיה טהורים.

נמצאו במגופת החבית - בטיט שרגילין
לעשות בו כסוי על פי החבית.

מצדיה - של חבית, טמאים, שאין צדי החבית
צריכים לטיט.

מכנגד פיה - אם המחט והטבעת נמשכים
כנגד פי החבית, טהורין, ובלבד שיהיו בתוך
הטיט של מגופה ולא יכניסוהו לאויר החבית.
ואף על פי שהם נראים מתוכה, הואיל ואין
נכנסין לאוירה, טהורין.

נראין בתוכה אבל לא לאוירה, טהורין.
שוקעים בתוכה ותחתיהם פקליפת השום,
טהורין.

שוקעים בתוכה ותחתיהם פקליפת השום -
אם היה בין המחט והטבעת ובין אויר החבית
מחיצה דקה פקליפת השום, שנמצא שהן
בלועים לתוך המגופה ואין נכנס לאויר החבית
כלל, טהורים, דבטילי לגבי המגופה.

אבל אם נכנסים לתוך החבית, טמאים, שאין
צמיד פתיל מציל באוהל המת אלא על כלי חרס
ואוכלים ומשקים, דברים שאין להם טהרה
במקוה. אבל על כלי מתכות כגון מחט וטבעת
שיש להן טהרה במקוה, אין צמיד פתיל מציל
בהן. הילכך אם נכנסים בתוך אויר החבית,
שאין בטלים לגבי מגופה, אין ניצולים בצמיד
פתיל.

כלים
פרק ט'

מחט או טבעת שנמצאו בנחשתו של
תנור, נראין אבל לא יוצאים - אם אופה את
הבצק והוא נוגע בהן, טמא.

מחט או טבעת - טמא.

שנמצאו בנחשתו של תנור - ברצפת
הקרקע שהתנור מחובר בה.

נראין - בתנור.

אבל לא יוצאין - בחלל התנור. כגון שבלועים
בעובי הרצפה של הקרקע, ונראין באוירו של
תנור, אבל אין בולטין לתוכו.

אם אופה הוא את הבצק - אם בשעה
שמדביק הפת לתוכו נוגע הבצק במחט או
בטבעת, נחשב כאוירו של תנור וטמאהו. ואם
לאו, טהור, ד"תוכו" כתב רחמנא, והאי לאו
תוכו הוא. וכגון שהיו שם בלועים ברצפה קודם
שחברו התנור שם, דאם הכניסו אותם דרך פיו
של תנור, משנכנסו לאוירו נטמא התנור.

באיזה בצק אמרו? בבצק הבינוני.

בבצק הבינוני - לא שבלילתו רכה, שירד
למטה לסדקין. ולא שבלילתו קשה, שאינו
נדבק.

נמצאו בטפילת התנור מוקף צמיד פתיל -
אם בטמא טמאין, ואם בטהור טהורים.

בטפילת התנור - היא הטפילה של טיט
שעושים סביב התנור לעבותו כדי שיחזיק
חומו.

מוקף צמיד פתיל - ומונח באוהל המת.

אם בטמא - אם התנור טמא, טמאים המחט
והטבעת הנמצאים בטפילה של תנור.

כלים פרק ט'

כך נראית בעיני פירוש משנה זו. ורבותי לא פירשוהו כך. ופירושים לא ידעתי להעמידו מכונן, ולכך לא כתבתי.

כח תבית שהיא מלאה משקין טהורין ומנקת בתוכה, מוקפת צמיד פתיל ונתונה באוהל המת, בית שמאי אומרים: התבית והמשקין טהורין, ומנקת טמאה.

ומנקת בתוכה - כמין קנה חלול עשוי ממתכת. שנותנים ראשו אחד בנגב התבית ומוציץ בפיו מראשו השני, ויוציץ כל המשקין שבתבית דרך אותה מנקת.

התבית והמשקין טהורים ומנקת טמאה - התבית של חרס, ומנקת שבתוכה של מתכת. הילכך התבית והמשקין שאין להם טהרה במקנה, ואי מטהרת להו והם של עם הארץ לא אתי חבר לאשתמושי בהו, שהרי הם גדלים ממגעם ובלאו הכי נמי כל מאכלם טמא, לא גזרו בהו רבנן, וניצולים בצמיד פתיל.

אבל מנקת של מתכת שיש לה טהרה במקנה, אם תטהרנה אתי חבר לאשתמושי בה, שישאלנה מעם הארץ ויטבילנה ויעריב שמשה וישתמש בה - כסבור אין בה אלא משום מגע טמא, והוא לא ידע שהיתה באוהל המת וצריכה הזאה שלישי ושביעי.

ואף על פי שהיתה בכלי חרס המוקף צמיד פתיל, אין צמיד פתיל של כלי של עם הארץ מצילין מן הטומאה אצל חבר, שכל כליו של עם הארץ הם בתוקת טומאה אצל חבר, וכלי טמא אינו מציל בצמיד פתיל, שאין מציל בצמיד פתיל אלא כלי חרס הטהור בלבד.

ואילו באו חכמים לגזור שלא יציל שום כלי חרס של עם הארץ בצמיד פתיל, לא היו עמי הארצות מקבלין מהו, לפי שהן סבורין שהן בקיאים ושומרין פליהן בטהרה. הילכך בכלי חרס ואוכלים ומשקין שאין להן טהרה במקנה, כשהיו בתוך צמיד פתיל של כלי עם הארץ, אומרים להן טהורים הן וישתמשו בהן, הן שמחזיקין פליהן בתוקת טהורים.

כלים פרק ט'

ואין לחוש שמא ישאל החבר מהו, שהרי הן אצלו בתוקת טמאין ואין להן טהרה עולמית. אבל בכלי שטף דאיכא למיחש שמא ישאל החבר מהם ויטבילם וישתמש בהם בלא הזאה שלישי ושביעי, עשו דין שנה לפל, ואמרו דאין כלי שטף ניצול בצמיד פתיל.

ובית הלל אומרים: אף מנקת טהורה. חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

ובית הלל אומרים אף מנקת טהורה - קודם ששמעו טעמן של בית שמאי, לא היו יודעים מפני מה אוכלים ומשקין שבתוך צמיד פתיל טהורין וכלי מתכת טמאים. ולאחר ששמעו טעמן כדפרשינן, חזרו להורות כדברי בית שמאי.

כט השרץ שנמצא למטה מנחושתו של תנור, טהור, שאני אומר חי נפל ועכשיו מת.

למטה מנחושתו של תנור - רצפה שמושיבין שם התנור. שהתנור עשוי כמין קדירה גדולה שאין לה שוליים, ומתקנים לו רצפה בקרקע ומושיבין אותו שם, ואותה רצפה היא נחושתו של תנור.

חי נפל - ולא נטמא התנור, דאי מת נפל, הנה התנור מיטמא באויר כשנפל דרך פיו של תנור.

והא דלא תלינן שמא שם הנה קודם שהושיבו שם התנור, לפי שלפעמים נמצא השרץ לח וניכר שמחדש מת, והתנור יש ימים מרובים שהושיבוהו שם, והשתא אי אפשר לומר שהשרץ קדם שם לתנור, דאם כן מחום האש הנה נשרף ונעשה אפר. אלא תלינן שמא חי נפל, ודרך שרצים לעשות חפירות בקרקע להטמן שם, ולפיכך נמצא למטה מנחושתו.

מחט או טבעת שנמצאו למטה מנחושתו של תנור, טהור, שאני אומר שם היו עד שלא בא התנור.

שם היו עד שלא בא התנור - קודם שהושיבוהו שם, ולא ראה אויר התנור.

נמצאו באפר מקלה, טמא, שאין לו במה יתלה.

כלים פרק ט'

כל המשקה שבהן.

ה הגפת והנגין שנעשו בטהרה והלכו עליהם טמאים, ואחר כך יצאו מהן משקין, טהורים, שמתחילתן נעשו בטהרה.

והלכו עליהן טמאים - בני אדם טמאים.

טהורים - שלא נטמאו בדריסתן, כיון שלא נקרא עליהם שם טומאה בעולם.

כוש שבלע את הצינורא, מלמד שבלע את הדרבן, לבינה שבלעה את הטבעת, והן טהורים, נכנסו לאוהל המת, נטמאו.

כוש - פלף שהאשה טונה בו, ויש ברזל עקום בראשו ושמו צינורא, ופעמים נשקע הברזל בתוף העץ וכולו מכוסה בעץ.

מלמד - מקל ארוך ובראשו פעין מסמר דק, ומדריכים בו הפרה לתלמיה, ולכך הוא קרוי מלמד הבקר. והמסמר שבראשו קרוי דרבן, כמו (קהלת י"ב יא) "דברי חכמים כדרכנות".

ולבינה שבלעה את הטבעת - שגבל הטבעת בטיט הלבנה, ונצרפה עמה בכבשן.

נכנסו לאוהל המת - כשהן בלועים וטמונים בתוף הכוש, או בתוף המלמד, או בתוף הלבנה.

נטמאו - שאין מציל באוהל המת, וכן מיד כלי חרס, אלא כלי שיש לו תוף, והאי לא דמי אלא לעצם כשעורה הפרוף בסיב.

הסיטן הזב, נטמאו. נפלו לאויר התנור טהור, טמאוהו.

הסיטן הזב - אף על פי שלא נגע בהן אלא שהכריען.

נטמאו - שהזב מטמא בהיסט - אפילו המוקף צמיד פתיל מיטמא בהיסט, כל שכן האי.

נגע בהן כפר של תרומה, טהור.

נגע בהן כפר של תרומה - כשהן בלועין.

טהור - הכפר, ואף על פי שהוא של תרומה, ושני פוסל בו. ואפילו הברזל הבלוע הוא אב הטומאה, לא אמרינן נעשה העץ המכסה אותו

כלים פרק ט'

באפר מקלה - שנעשה מחמת שריפת האש, והיינו למעלה בחלל התנור. ומשום דאשפתן עפר דאקרי אפר, והכא באפר של שריפה משתעי, משום הכי תנא אפר מקלה, לשון (ויקרא ב' יד) "קלוי באש".

ה ספוג שבלע משקין טמאין ונגוב מבחוזין ונפל לאויר התנור, טמא, שסוף משקה לצאת. וכן חתיכה של לפת ושל גמי. ורבי שמעון מטהר בשני אלו.

ונפל לאויר התנור טמא - דמשקין טמאין מטמאין כלי. ואף על פי שהמשקין בלועין לתוף הספוג, כפלוטים דמו, לפי שספוג עשוי להכניס ולהוציא בו.

וכן חתיכה של לפת ושל גמי - הווי כספוג, לפי שבגמי בודקין בו את היין, והוי גם הוא עשוי להכניס ולהוציא כספוג. ואין הלכה כרבי שמעון.

ה חרסין שנשתמש בהן משקין טמאין ונפלו לאויר התנור והוסק התנור, התנור טמא, שסוף משקה לצאת.

חרסים שנשתמש בהן משקין טמאים - כגון עביט של מימי רגלים של זב ושל זבה שנשבר, וחרסיו בלעו מימי רגליהם. ומיירי כגון שהדיחום במים שלש פעמים, שלא נשאר בהן משקה טמא. דאי לא הדיחום, נטמא התנור מחמת המשקים הדבוקין בדפנותיו כאלו הן בעין.

שסוף משקה לצאת - כלומר: דרך משקה לצאת על ידי ליבון החרסים, וכיון שהיו אלו החרסים בתנור בשעת היסקו, יצאו המשקין מהן וטמאו התנור מאוירו.

וכן בגפת חדשה, אבל בישנה טהור. ואם ידוע שיוצא מהן משקין, אפילו לאחר שלש שנים נטמא.

גפת - פסולת של זיתים לאחר שהוציאו שמנן.

חדשה - תוף שנים עשר חודש.

ישנה - לאחר שנים עשר חודש, דבסתמא יצא

כלים
פרק ט'

תנור שניקב מעינו - עין של תנור, הוא הנקב שעושים בו כדי שיצא ממנו העשן. ומירחו עינו בטיט וסתמוהו, וניקב אחר כך במקום המירות. נכנס ויוצא דולק - שהנקב רחב, והכוש נכנס ויוצא ברוח.

ניקב מצדו, שיעורו כמלוא פוש נכנס ויוצא שלא דולק. רבי יהודה אומר: דולק.

ניקב מצדו - של עין.

רבי שמעון אומר: מן האמצע, נכנס. מן הצד, אינו נכנס.

וכן היה אומר במגופת התבית שניקבה, שיעורה מלוא מיצה שניה של שיפון - מן האמצע, נכנס. מן הצד, אינו נכנס.

וכן היה אומר במגופת התבית - וכן היה רבי שמעון אומר בכל הני, דיינס מן האמצע נכנס ומן הצד אינו נכנס. ואין הלכה כרבי שמעון.

מלוא מיצה שניה של שיפון - מלוא קשר שני של קנה של שיפון, שהשני דק מן הראשון ועבה יותר מן השלישי, שהקנה עב מלמטה ומתדקדק ועולה. שיפון - ויינ"א בלעז.

וכן היה אומר בתחבים גדולים שניקבו, שיעורם מלוא מיצה שניה של קנה - מן האמצע, נכנס. מן הצד, אינו נכנס.

במה דברים אמורים? בזמן שנעשו לינו. אבל אם נעשו לשאר משקין, אפילו כל שהוא טמאים.

לשאר משקין - כגון שמן דבש וחלב.

אפילו כל שהן טמאים - אפילו ניקב כל שהן אין מצילין בצמיד פתיל וטמאים.

במה דברים אמורים? בזמן שלא נעשו בידי אדם. אבל אם נעשו בידי אדם, אפילו כל שהוא טמאים.

שלא נעשו בידי אדם - שלא ניקבו במתכוון אלא מאליהן.

ניקבו - העשוי לאוכלים שיעורן בזיתים, העשוי למשקים שיעורן במשקים.

ניקבו - העשוי לאוכלים שיעורן בזיתים -

כלים
פרק ט'

ראשון או שני, ויהיה הכפר שלישי ונפסל. אבל מטמאים את התנור ואף על פי שהן בלועין, לפי שהתנור מיטמא מאורו, ואפילו לא נגעה הטומאה בו, וטומאה בלועה מטמאתו כדפרישנא בפרקין דלעיל.

ח סרידה שהיא נתונה על פי התנור מוקף צמיד פתיל, נסדק מן התנור לסרידה, שיעורו מלוא פי מרדע שלא נכנס. רבי יהודה אומר נכנס.

סרידה - כמין עריכה קטנה שהנחתום משתמש בה, והיא פשוטה ואינה מקבלת טומאה.

שהיא נתונה על פי התנור - וממורחת בטיט כדי להקיף בצמיד פתיל, ולא יטמא התנור באוהל המת.

נסדק מן התנור לסרידה - היינו שנסדק המירות.

מלוא פי מרדע שלא נכנס - המרדע הוא מלמד הבקר, ויש בהקיפו טפח ועביו שליש טפח, שכל שיש בעביו טפח יש בהקיפו שלשה טפחים.

ושיעור הסדק כשנסדק המירות לרבנן, מלוא פי המרדע בשוה. ואף על פי שאין הנקב גדול שיקנס פי מרדע במלואו, הואיל ושוה הסדק מלוא פי המרדע, אין כאן צמיד פתיל. ולרבי יהודה לעולם הוי צמיד פתיל, עד שיהיה הסדק גדול שיקנס בו פי המרדע.

נסדקה סרידה, שיעורו כמלוא פי מרדע נכנס. רבי יהודה אומר שלא נכנס.

נסדקה סרידה - עצמה, לרבנן קיל מכשנסדק המירות, ולרבי יהודה קיל כשנסדק המירות מכשנסדקה סרידה עצמה. ואין הלכה כרבי יהודה.

היה עגול, אין רואין אותו ארוך, אלא שיעורו כמלוא פי מרדע נכנס.

ח תנור שניקב מעינו, שיעורו מלוא פוש נכנס ויוצא דולק. רבי יהודה אומר: שלא דולק.

השָׁתָא מִיָּרִי בְּשִׁנְפַּחַת הַכְּלִי עֲצָמוּ וְנִיקָב. וְכָל
הַנֶּךְ שִׁיעוּרִים דְּלַעִיל בְּשִׁנְפַּחַתָּה סְתִימָה
שְׂבֻפְתָּחוּ.

שִׁיעוּרָן בְּזִיתִים - אִם נִפְחַת בְּמוֹצִיא זֵית בְּעֵי
מִירוּחַ, וּבְפַחוֹת מִכָּאן לֹא בְּעֵי מִירוּחַ. וּבְגַמְרָא
בְּמַסְכַּת שַׁבֵּת דְּף צ"ו מוֹכִיחַ דְּכָלִי גְדוֹל שְׁנִיקָב
בְּמוֹצִיא רִימוֹן, וְכָלִי קָטָן שְׁנִפְחַת בְּרוּבוֹ, אִין
מִירוּחַ וּסְתִימָה מוֹעִילִין בּוֹ, וְשׁוֹב אִינוּ מִצִּיל
בְּצַמִּיד פְּתִיל כִּינּוֹן דְּבָטַל מִתּוֹרַת כְּלִי. וְאִם
מִיָּרְחוּ, נַעֲשֶׂה כְּאוֹכְלִים שְׂגָבְלָן בְּטִיט, שְׂאִין
הִטִּיט מִצִּילָן.

שִׁיעוּרָן בְּמִשְׁקִין - בְּכוֹנֵס מִשְׁקָה.

הַעֲשׂוּי לְכָךְ וּלְכָךְ, מִטִּילִים אוֹתוֹ לְחוּמְרוֹ -
בְּצַמִּיד פְּתִיל וּבְכוֹנֵס מִשְׁקָה.

הַעֲשׂוּי לְכָךְ וּלְכָךְ - לְמִשְׁקִין וּלְאוֹכְלִין.

מִטִּילִין אוֹתוֹ לְחוּמְרוֹ - וְאִם נִיקָב בְּכוֹנֵס
מִשְׁקָה, אִינוּ מִצִּיל בְּצַמִּיד פְּתִיל עַד שְׂיומְרָח.

